

– Mín trongd at skriva kemst av, at eg haldi, at tað er so týðningarmikið, at børnini lesa um víðurskifti, sum tey kennast við, og tiskil kunnu skilja tað, sum tey í bókunum taka sær fyrri og hugsar, sigur Sólrún Michelsen

Børnini skulu hava móguleika at droyma seg burtur

Sólrún Michelsen, sum er stjóri hjá 23 starvfólkum, finnur stóra fragd í at skriva bókur fyrri børn og ungfólk

JÓANNES HANSEN

Kanska skuldi yvirskriftin verið um kvinnuliga stjóran, sum tók ábyrgdina á seg, tá hon so at siga hekk uppá tað, hon og maðurin høvdu bygt upp, og sum hevur røkt hetta starvið í mong ár og hevur ábyrgdina av 23 starvsfólkum, samstundis sum hon er mamma at trimum børnum, sum eru vaksin til, meðan hon hevur havt alt hetta at røkja, meðan maðurin hevur verið býráðsformaður og so mangt annað.

Men tað er ikki í tí sambandinum, at vit hava tosað við Sólrún Michelsen. Høvið er, at vit hesar seinastu leygardagarnar hava gjørt eitt sindur burturúr føroyskum bókum til føroysk skúlabørn. Tá vit nú eru komin til fagrar bókmentir fyrri børn, fall valið á fyrverandi argjagentuna, sum síðani hon var 18 ára gomul hevur búið heimanfyri ána.

Í desember 1994 gav Bókadeild Føroya Lærarafelags út bókina Argjafrensar, og fyrst í desember í ár kemur onnur bók hjá Sólrún Michelsen út á sama forlagið. Hesa bókina nevnið hon Útløgukattar, og titlarnir báðir siga, hvat bókurnar snúgva seg um. Hin fyrri var um at vera barn á bygd í Føroyum í frimtiárunum, og hin seinna snýr seg um at vera heilt ungur í Havnini fyrst í seksti árunum.

Men hví fór mamman,

konan og heilsulustjórinn at skriva bókur fyrri børn og ungfólk.

– Tað byrjaði í ógvuliga smáum. Tá børnini hjá okkum vóru smá, segði eg teimum framhaldssøgur, sum eg setti saman. Seinni fór eg at skriva á telduni. Tað var í arbeiðinum, tá onkrar friløtur vóru. Gomul minni um hendingar og detaljur í gerandisdegnum renna ofta fram fyrri meg, og so skundi eg mær at skriva tað niður.

Men tað var ongantið í huganum hjá Sólrún Michelsen at gerast rithøvundur.

– Einaferðina tá sjálvsálitið mundi vera stórt, dittaði eg mær til at biðja eina vinkonu lesa nakrar lepar ígjøgnum. Uttan at eg visti av, hevði hon latið Bókadeildini hetta at lesa, og so var tað, at teir settu seg í samband við meg. Í fyrstu atløgú vórðu einir triggir stubbar settir í Bannablaðið, men so ynsktu tey at geva tilfarið út í bók, og eg skal ikki dylja, at eg var bæði stolt og rødd, tá eg fekk fyrsta eintakið av Argjafrensnum upp í hendurnar.

Hvør er bakgrundin hjá tær at skriva?

– Eg gekk í bygdaskúla á Argjum, og har haldi eg, at Olaf Petersen, sum var einsamallur lærari, gav okkum góðar móguleikar at lesa. Mær dámi betri í tí skúlanum, har vit vóru úr fyrra árgangum, í somu stovu, enn mær dámdi í realskúlanum.

– Og so lærði eg at halda

av bókum heima við hús. Pápi var handverkari, men hann las nógvi í friløtum, og hann livdi saman við bókunum hjá sær, sum hann var góður við. Hann hevði eisini stóran áhuga fyrri kvæðum, og tá hann segði frá og kvæddi, slapp hugurin at sveima.

Tá vit spyrja Sólrún, hvørjar bókur henni hevur dámt best, svarar hon soleiðis:

– Tá eg var barn vóru fáar barnabækur á føroyskum. Eg las Grims eventyr, og mær hevur altíð dámað sera væl Astrid Lindgren, sum á so meistarlígan hátt hevur dugað at lýst børn og teirra sinni og umhvørvi. Heðin Brú havi eg altíð hildið nógvi av. Tað er áhugavert aftur at hoyra Einar Joensen lesa Lognbra í útvarpinum, og eg festi meg við, hvussu væl Heðin Brú dugdi at lýsa persónar og samfelagið, sum tey vóru partar av. Guðrun verður næstan lýst sum ein heks, men tað eru nógvar frágæra góðar lýsingar av hennara hugsanum, knossi og umhvørvi knýttar uppí, og tað snýr seg bæði um romantikk og stríð og strev.

Skulu sleppa at sveima

Sólrún Michelsen vísir ikki aftur, at samfelagsrákið tey ári, tá hon sjálf átti smábørn, gjørdi sitt til, at hon kendi trongd til at skriva:

– Eg helt, at tað varð gjørt ov nógvi burturúr at læra

børnini at bliva vaksin. Á ansigarstovnum brúktu tey nógvi tilfar, sum snúði seg um at lýsa foreldrin, sum fóru til arbeiðis og børnini, sum høvdu eina so álvarsama og krevjandi tilveru, og tað helt eg ikki vera serliga sjarmerandi.

– Í bókunum hjá t.d. Astrid Lindgren og Heðini Brú fáa børnini loyvi at droyma seg burtur og fantasera, og tað dámar mær væl. Tak t.d. Høgni í Lognbra, sum hugsar og ímyndar sær so nógvi.

Vil tað siga, at tú hevur tey bæði, Heðin Brú og Astrid Lindgren sum fyridømi, tá tú skrivar?

– Tú verður altíð ávirkar av tí, tú sært og lesur, men eg kann ikki siga, at eg havi nakra ávísu fyrimynd.

– Mín trongd at skriva kemst av, at eg haldi, at tað er so týðningarmikið, at børnini lesa um víðurskifti, sum tey kennast við, og tiskil kunnu skilja tað, sum tey í bókunum taka sær fyrri og hugsar.

Tey leita eftir persónunum

Heitið á fyrri bókini sigur, at talan er um bygdabørn á Argjum. Hvussu nógvi er veruleiki, og hvussu nógvi er fantasi?

– Bæði børn og vaksin hava givið til kennar, at teimum dámar tað, sum eg skrivaði um í fyrri bókini. Tað hevur givið áráði at fara undir eina afturat.

– Tá Argjafrensar kom út varð sagt, at argjafólk løsu við tí í huganum at finna hvørjir persónarnir vóru, sum eg skrivaði um. Men eg vóni ikki, at teir funnu nakran ávísan.

Ert tú bangin fyrri tí?

– Nei eg eri ikki bangin. Men tað eigur ikki at bera til at finna persónarnar aftur. Eg brúki fyrimyndir, sum eg havi kent, men ofta eru persónarnir í bókunum samansettir við karakterum hjá fleiri persónum. Soleiðis er tað eisini í bókini, sum kemur út til jóla.

Hvussu nógvi av tí, tú skrivar um, hevur røtur í veruleikanum?

– Alt hevur røtur í tí, sum børn upplivu í fímti árunum og ung fyrrapartin í sekstiárunum, men ikki alt eru hendingar, sum fóru fram í veruleikanum. Umleið helvtin av tí, sum verður skrivað, er veruleiki, og hin helvtin er dreymar. Sum eg segði, so dámar mær væl, at hugurin sleppur at sveima. Tá dámar børnum og ungum, og eg haldi, at tað er týðningarmikið, at tey sleppa at gera tað á føroyskum og við stóði í føroyska veruleikanum.

Útbúgving og vegleiðing

Ofkast eru tað lærarafólk, sum skriva barna- og undrdomsbækur. Hættur tú ikki saknað eina útbúgving, sum kanska hevði gjørt tað lættari hjá tær at skriva?

– Eg havi ongantið havt

tíð til at hugsa soleiðis. Vit vóru ung, tá vit byrjaðu okkara egna virki, og síðani tá hevur tað verið arbeið og so børnini.

– Einasta útbúgvingin eg havi at skriva var eitt 14 daga langt skeið á Krogerup Højskole. Tað var eitt fínt skeið, har høvi var at hitta fólk, sum høvdu áhuga at skriva, og vit fingur ábendingar og vink um, hvat tú skalt syrgja fyrri er við, og hvat tú avgjørt ikki eigur at gera. At tað eru fólk á Bókadeildini, sum taka sær av at hampa um málið og sum tosa við teg um innihaldsliga partin ger, at tú kennir teg nógvi tryggari.

Greinarøðin um føroysku bókina í føroyska skúlanum heldur fram næsta leygardag